

N:o 8.

Ank. till Riksd. kansli den 12 mars 1901, kl. 1 e. m.

Andra Kammarens tredje tillfälliga utskotts utlåtande n:o 3, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kongl. Maj:t angående utredning, huruvida och i hvad mån staten bör befordra inrättandet af offentliga arbetsförmedlingsanstalter m. m.

Genom motion n:o 1 i Riksdagens Andra Kammare har herr *E. Wavrin*sky hemställt, »att Riksdagen ville i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, det Kongl. Maj:t täcktes låta verkställa och till Riksdagen inkomma med utredning, huruvida och i hvad mån staten må anses böra befordra inrättandet af opartiska offentliga arbetsförmedlingsanstalter och deras centralisering; och att statsutskottet, till bestridande af kostnaderna för ändamålet, behagade föreslå nödigt belopp».

Väsentligen på grund af sistnämnda tillägg blef motionen hänvisad till förberedande behandling af statsutskottet; men då detta af konstitutionella skäl ej ansåg densamma tillhöra dess behandling, blef den återremitterad till Andra Kammaren och dervid öfverlemnad till dess tredje tillfälliga utskotts utlåtande. Berörda tillägg måste alltså lemnas utan afseende.

Med afseende på motionens hufvudinnehåll lemnas från den omfattande och sakrika motiveringen efterskrifna utdrag: »Arbetskraftens — hjernans, men ännu mera handens — har under den moderna samhällsutvecklingen alltmera antagit karakteren af en handelsvara. Då man på

handelsmarknaden längesedan inrättat förmedlingsanstalter — handelsbörser med sina ansvarige mäklare — till att medla mellan köpare och säljare, till att underlätta utjemnandet af anbud och efterfrågan på olika orter, kunde man vänta, att den mest förädlade af alla varor, den menliga arbetskraften, skulle vara föremål för samma omsorg. Men så är icke, i stort sedt, fallet. Egaren af denna dyrbara vara får ännu ofta på långa omvägar och under stor ovisshet söka afsättning, och köparen får på ungefär samma primitiva och otillfredsställande sätt fylla sina behof. Under allt detta kan det finnas öfverflöd af varan på ett håll och brist på ett annat utan att en utjemning kan ega rum. Till en del förklaras denna arbetsmarknadens ofullkomliga teknik af sakens natur. Menniskokraften är ej helt och hållet en handelsvara, huru mycket den än tenderar derät. I detta maskinernas tidevarf frambringas visserligen på arbetsmarknaden i viss mån en genomsnittskvalitet af arbetskraften, som starkt påminner om handelsvarans egenskaper, men ett faktum är det emellertid, att omsättningen af dessa olika produkter ej lyder alldeles samma lagar. Menniskan låter ej skicka sig hit och dit som en vara. Hon är ofta bunden af familj, af särskilda förmåner på en plats, är beroende af de förhållanden, under hvilka hon fostrats och utvecklat sig. Förändring af vistelseort betyder långt mera för henne än fraktkostnaden för den döda varan. Och likväl torde ingen förneka, att de likheter i berörda afseenden, som förekomma, bort längesedan mana till verksammare åtgärder för att bereda arbetsmarknaden de fördelar, som vunnits genom handelsbörserna. Detta gäller särskildt med hänsyn till behofvet af en öfversigt af arbetsmarknaden på dess olika områden. I vårt land har hittills intet nämnvärdt gjorts för detta ändamål. Vi äro sannolikt i detta hänseende den mest efterblifna af alla nationer. Detta betyder en moralisk lika väl som en nationalekonomisk förlust. Ingens lott kan väl vara sorgligare än hans, som lider nöd af brist på utvägar att skaffa sig arbete, ehuru han både kan och vill arbeta. Det förödmjukande, sorgliga och nedtryckande dagdrifvarlif, som oftast blir en följd af arbetslösheten, demoraliserar honom och återverkar på hans familj. Medan den arbetslöse förslösar sin tid och sina krafter på att söka arbete, saknar ofta en arbetsgifvare dessa krafter, som gifvas till spillo. Mången arbetsför och arbetsvillig man eller qvinna förfaller under arbetslöshet till lätja, drycken-skap, sedeslöshet af hvarje slag och sjunker ner i det tillstånd, hvori han eller hon hvarken kan eller vill arbeta och faller samhället till last för lifvet. I kretsen af sådana föräldrar och i sådant umgänge uppväxer den samhällsvådligaste ungdomen, den, som saknar betingelserna för ett sedligt lif. Inga omsorger, inga uppoffringar af samhället synas mig mera natur-

liga, mera berättigade och mera fruktbärande än de, som på ett klokt sätt nedläggas för att bereda skydd mot arbetslöshetens faror och fördelser. När den bemedlade delen af samhället alltid i sista hand på ett eller annat sätt måste ingripa för att taga hand om de förfallna, hvarför ej hellre på verksammare sätt söka undanrödja någon del af dessa olyckor och vådor, som sträcka sig öfver en öfverskådlig framtid, genom att i möjligaste mån förhindra arbetslösheten? Det måste till dömes vara en jämförelsevis lätt sak att skaffa opartiska organ, som kunna i god tid och på lämpligaste sätt medla mellan dem, som söka arbetskraft, och dem, som erbjuda sådan. Dessa organ lämpa sig samtidigt utmärkt väl till att upprätta statistik öfver arbetsmarknaden, lemna upplysningar om hvar och i hvilka grenar arbetslöshet eller brist på arbetskraft råder, förhindra, att öfverflödig arbetskraft af okunnighet strömmar till och på alla sätt söka utjemna dessa förhållanden. Härigenom skulle helt säkert den stora benägenheten hos landsbygdens befolkning att på vinst och förlust strömma till städerna i någon mån stäfnas, och i behofvets stund en god del af dessa arbetskrafter återbördas till landsbygden.»

Motionären låter oss ock se, huru denna angelägenhet ordnats i de länder, der man samlat erfarenhet. Detta sker under följande rubriker: I. *Fristående anstalter*, II. *Kommunalt understödda och kommunala anstalter*, III. *Municipala byråer eller statsanstalter för arbetsförmedling*; och tillåter sig utskottet, som saknat material för granskning af dervid förekommande uppgifter, att hänvisa till den rätt utförliga redogörelse i nämnda afseende, som motionen själf erbjuder.

I anslutning till nämnda redogörelse anför motionären: »Af den här lemnade redogörelsen torde vid en jämförelse med förhållandena här hemma framgå, att frågan om offentliga arbetsförmedlingsanstalter är en fråga af stor social betydelse, hvilken hos oss nästan alldeles förbisetts; att det är ur gruppen II vi hafva att hemta förebilder till sådana anstalter i Sverige; att lösningen af denna fråga bör ske ofördröjligen, under mindre brydsamma tider, medan en lidelsefri pröfning ännu är möjlig, och att kostnaderna icke behöfva verka afskräckande. Genom sin oafbrutna beröring med alla lager af arbetsgifvare och arbetare och på grund af sin opartiska organisation torde sådana byråers förvaltningsnämnder lämpa sig till förlikningsnämnder och skiljedomare i tvister mellan arbetsgifvare och arbetare. Arbetsförmedlingen kan icke mer än möjliggöra en utjemning af anbud och efterfrågan på arbetsmarknaden. För att skydda mot arbetslöshet, då arbetstillfällen i vanlig ordning saknas, fordras andra utvägar. Men genom en noggrann, opartisk och i möjligaste mån fullständig statistik och strängt aktgifvande på arbets-

marknadens fluktuationer kunna svårigheterna och olägenheterna vid större stockningar och rubbningar i arbetsomsättningen mildras. Den offentliga arbetsförmedlingens uppgift blir i första hand att oafåtligt söka nedbringa de arbetslöses siffra liksom den tid, hvarunder arbetslösheten i hvarje fall varar, till ett minimum. Detta är, såsom i inledningen sades, en moralisk lika väl som en statsekonomisk uppgift af ingalunda föraktlig betydelse. Huru otillfredsställande denna angelägenhet omhändertages i Sverige, framgår af den redogörelse jag härför lemnat i min motion n:o 152 till Andra Kammaren sistlidne riksdag. Huru den offentliga arbetsförmedlingen efter våra förhållanden bör ordnas, är därför väl förtjent att blifva föremål för pröfning. Kunde arbetsförmedlingen ordnas fackvis genom arbetsgifvarne och arbetarne samfäldt efter föredömet af bryggerierna i Berlin, vore detta måhända den bästa lösningen. Men erfarenheten visar, att sådan organisation endast med största svårighet kan genomföras. Det åsyftade kontoret i Berlin tillkom såsom resultat af den stora bryggeriboykottningen 1895. Följande betingelser synas mig under alla omständigheter böra fyllas:

1. Att arbetsförmedlingen ordnas för hela landet efter enhetlig plan, som dock lemnar tillfälle för de olika byråerna att i sina arbetsmetoder lämpa sig efter de lokala förhållandena och tillgodose de olika yrkenas kraf på för sina särskilda behof lämpad arbetsförmedling;

2. Att ledningen af byråerna lemnas åt lika antal och lika berättigade arbetsgifvare- och arbetarerepresentanter, under fullt opartisk ordförande;

3. Att arbetsförmedlingen göres gratis och, der icke den enskilda företagsamheten skaffar medel dertill, bekostas af kommunerna;

4. Att byråerna förbindas genom telefon, och verksamheten centraliseras i distrikt eller direkt för hela landet under statens ledning och på dess bekostnad;

5. Att arbetsbyråerna blifva organ för uppgörande af en fullständig statistik öfver arbetsmarknadens ställning i landet, som regelbundet genom statens försorg offentliggöres;

6. Att arbetsförmedlingen omfattar både qvinnor och män, på olika afdelningar;

7. Att de stadskommunala byråerna söka intimt samband med den omgifvande landsbygden för att tillgodose dess intressen;

8. Att särskild omsorg egnas arbetsförmedling åt uttjente soldater och värnpligtige;

9. Att arbetsförmedlingen göres fullt opartisk.»

Såsom herr E. Wavrinsky här ofvan antydt, förelåg vid sistliden riksdag en af honom afgifven motion, delvis likartad med här afhandlade, i hvilken hemställdes, »att Riksdagen måtte i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, det Kongl. Maj:t täcktes låta verkställa en utredning, huru arbets-anvisningen efter våra förhållanden bäst bör ordnas, uppmuntra till de initiativ, som af denna utredning kunna föränledas, och till Riksdagen inkomma med de framställningar till frågans utveckling, som häraf kunna påkallas.» — Genom fem ledamöter mot fyra hemstälde då Andra Kam-marens tredje tillfälliga utskott, »att Andra Kammaren ville för sin del besluta, det Riksdagen måtte i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, att Kongl. Maj:t täcktes låta utreda, huruvida och i hvad mån staten må anses böra befordra inrättandet af kommunala arbetsförmedlingsanstalter samt främja deras verksamhet och derefter för Riksdagen framlägga det förslag, som af utredningen kan föränledas».

Detta utlåtande företogs till afgörande i Andra Kammaren lördagen den 5 maj sistlidet år med den påföljd, att såväl utskottets hemställan som den i ämnet väckta motionen afslogos med 66 röster, då deremot 63 röster tillföllu utskottets hemställan.

Under den diskussion, som föregick sistnämnda omröstning, vann motionären flera instämmanden för sitt förslag och har han, såsom han sjelf tillkännager, af dessa funnit sig uppmuntrad till att redan nu återkomma med detsamma.

Af den motion, herr E. Wavrinsky i år framburit, kan inhemtas, att den väsentligen innesluter tre önskemål, hvarom skrifvelse till Kongl. Maj:t ifrågasattes.

För det första åsyftas *uppkomsten af opartiska offentliga arbetsförmedlingsanstalter*. — Genom motiveringen framgår, att motionären härvid ej har i sigte statsanstalter, utan fastmer kommunala eller kommunalt understödda arbetsförmedlingsanstalter, hvilka borde vara så ordnade, att dessa gent emot såväl arbetsgifvare som arbetare må innehafva en fullt opartisk ställning.

För det andra åsyftas, att förenämnda anstalter måtte *centraliseras* eller, såsom det uttryckes i motiveringen, att »byråerna förbindas genom telefon och verksamheten centraliseras i distrikt eller direkt för hela landet under statens ledning och på dess bekostnad» — allt detta icke för att skydda mot arbetslöshet, då arbetstillfällen i vanlig ordning saknas, utan för att möjliggöra en utjemning af anbud och efterfragan på arbetsmarknaden.

För det tredje åsyftas att ifrågavarande önskemål måtte *befordras genom staten.*

Den tanke om kommunala eller kommunalt understödda arbetsförmedlingsanstalter och deras centralisering, som motionären framhållit, är visserligen under olika former förverkligad inom flera orter inom Europa, och detta, såsom motionen utvisar, *vanligtvis på initiativ vare sig af olika föreningar eller ock af vederbörande kommuner.* — Denna utvecklingsgång synes ock vara den närmaste utvägen för frågans behandling i vårt land. Särskildt med afseende på större städer eller mera betydande industri-centra vågar utskottet ej bestrida, att i flera hänseenden torde förefinnas behof af förbättrade arbetsförmedlingsanstalter; men utskottet håller dock före, att i den mån bristen ej kan afhjelpas genom reformerad lagstiftning för de privata arbetsförmedlingsanstalterna, skall *lokalintresset* äfven hos oss visa sig mäktigt att på den kommunala vägen upptaga och tillmöteskomma det verkliga behofvet.

Skall *staten*, på sätt motionären ifrågasätter, upptaga ifrågavarande tanke såsom sin och alltså räkna initiativ i ärendet såsom ett statsintresse, och får det härvid lemnas alldeles obestridt, att man ej vill påyrka obligatorisk lag för kommunerna till att ombesörja ändamålsenliga arbetsförmedlingsanstalter, så finnes väl för staten till syftemålets vinnande ingen annan utväg än den som erbjuder sig i *erforderlig uppmuntran.* Åt det hållet uttalade sig ock det utskott, hvilket sistlidet år hade att behandla snarlik motion från herr E. Wavrinsky, och detta på efterföljande sätt: »Genom att staten åt dessa arbetsförmedlingsanstalters verksamhet skänkte sin auktoritet och sitt skydd, i det staten i nu antydda afseenden reglementerade deras verksamhet och beredde dem biträde af dess tjenstemän samt tillika beviljade anstalterna åtskilliga lättnader, t. ex. fribrefsrätt, rätt till fritt begagnande af rikstelefon och äfven möjligen på andra sätt, skulle staten främja och befordra inrättandet af dylika anstalter.» — I hvad mån en sådan mindre ekonomisk uppmuntran, som då ställes i utsigt, skulle kunna blifva effektiv lemnas derhän. Från andra områden, der staten så att säga på uppmuntransvägen mött det kommunala lifvet för att främja mycket närgående intressen, t. ex. undervisningsväsendets utveckling i skilda riktningar, har staten för framgång måst träda emellan med rätt betydliga anslag. Det synes ej osannolikt, att derest staten upptager nu afhandlade fråga i syfte att så inverka på kommunerna, att frågan derigenom må omsättas från ord till handling, då måste man ock under fortsättningen göra sig beredd på afsevärda kostnader — och detta så mycket mer, som det ju skulle tillhöra statens initiativ att fastställa vissa

reglementariska bestämmelser, hvilka för kommunerna torde komma att kännas betungande.

Alltså: då förenämnda fråga om opartiska kommunala eller kommunalt understödda arbetsförmedlingsanstalter och deras centralisering bör hos oss lika väl som i flere andra länder, i mån af verkligt behof, kunna vinna efter våra säregna förhållanden lämplig lösning genom *initiativ af kommunerna sjelfva* — och detta desto hellre som man med skäl kan förutsätta, att de större och mächtigare kommuner, hvilka i första hand må vara af frågan intresserade, också i regel till väckelse och vägledning innesluta motsvarande social insigt;

samt då det ock för öfrigt ej synes skäligt, att *staten* — såvida det ej befines högst nödigt — upptager på sitt program nya områden af den sociala frågan, förrän det visat sig, om den är mächtig att genom sitt intresse och sina ekonomiska tillgångar lösa sådana sociala spörsmål, hvilka redan länge stått på dagordningen, så får utskottet, med allt erkännande åt den innehållsrika utredning motionen sjelf erbjudit, härmed vördsamt hemställa,

att herr E. Wavrinskys ifrågavarande motion icke må till någon kammarens åtgärd föranleda.

Stockholm den 12 mars 1901.

J. G. HAZÉN.

• Reservation:

af herrar *G. Kronlund*, *O. Emthén* och *E. Persson*, hvilka ansett, att utskottets utlåtande bort hafva följande lydelse:

»Vid sistlidne års riksdag framlade motionären förslag i ungefär oanhanda syfte som förevarande motion innehåller.

I afseende på sjelfva frågan om inrättande af arbetsförmedlingsanstalter yttrade det utskott, till hvars behandling det då väckta förslaget öfverlemnats, följande:

»Då arbetareklassens sträfvan att åt sig bereda en förbättrad ställning

och en tryggad existens i närvarande tid utgör föremål för statsmagternas synnerliga omsorg och uppmärksamhet, synes det genom förevarande motion väckta spörsmålet, som har till syfte att förekomma och afhjelpa arbetslöshet, jemväl böra ega ett aktuellt intresse från det allmännas sida.

Förutom det dåliga moraliska inflytande, arbetslösheten medför för den deraf träffade enskilde individen och dennes omgifning, innebär arbetslösheten en förlust af arbetskraft, ett förloradt kapital, hvarigenom såväl den enskildes som nationens välstånd minskas.

Att genom välbetänkta åtgärder söka tillvarataga ett dylikt kapital och i bästa möjliga måtto göra detta användbart bör därför vara angeläget ur såväl statens som den enskildes synpunkt.

Äfven om någon allmännare arbetslöshet ej för närvarande kan anses råda inom vårt land, utan snarare brist på arbetare förefinnes inom vissa industrigrenar och jordbruksnäringen, torde emellertid ej detta förhållande kunna antagas blifva af någon säker varaktighet för alla dessa arbetsområden, utan en återgång derutinnan inträffa, då sålunda arbetskrafter blifva lediga och arbete tryter.

Tillgång och efterfrågan på arbetskraft kunna för öfrigt vara olika inom skilda delar af landet, i det en stark tillströmning af arbetare till en trakt kan ega rum och öfverflöd på arbetskraft derigenom uppstå, under det att samtidigt brist på arbetare å en annan trakt kan råda.

För förmedling af arbete äro de derutinnan intresserade inom vårt land hufvudsakligen hänvisade, utom till det direkta uppsökandet af arbete eller arbetare, till de privata kommissionskontoren och till enstaka af arbetsgifvare- eller arbetareorganisationer eller enskilda föreningar inrättade arbetsförmedlingsanstalter.

Hvad först beträffar de s. k. kommissionskontoren, synas dessa t. ex. i Stockholm hafva rätt betydlig användning, hvarom utskottet hänvisar till en utlåtandet vidfogad tabell, men, enligt hvad utskottet från flere håll erfarit, torde kommissionskontoren, hvilkas verksamhet uteslutande är fotad på affärsvinst, icke vara egnade att så som önskvärdt vore betjena de arbetssökande och genom den oftast alltför dryga beskattning af deras fattiga, medellösa kundkrets lemna mycket öfrigt att önska.

De af enskilda föreningar, t. ex. Frälsningsarmén, Kristliga Föreningen för Unge Män, nykterhetsföreningar, Fredrika Bremer-förbundet m. fl., inrättade arbetsförmedlingsanstalter hafva, synnerligast beträffande arbetareklassen, ett alltför inskränkt verksamhetsområde för att tillmätas någon betydelse i förevarande afseende.

Den inom vårt land allt starkare framträdande föreningsrörelsen, i synnerhet bland arbetarne, har slutligen medfört uppkomsten af dylika an-

stalter inom vissa yrken såväl bland arbetarne, t. ex. bland typografförbundet och bageriarbetareförbundet, som äfven bland arbetsgifvare, såsom målaremästareföreningen i Stockholm.

Den alltmer framträdande motsättningen mellan kapital och arbete samt den deraf uppkomna strid mellan arbetsgifvare och arbetare hafva emellertid bildat en klyfta emellan dessa båda parter i arbetarerörelsen och alstrat en viss misstro hos dem mot hvarandras ensidiga åtgärder till ordnande af arbetsförmedlingen, hvarigenom dessa åtgärder ej alltid vunnit den uppmuntran och det understöd, som utgjort en förutsättning för deras effektivitet.

Arbetsförmedlingen, lagd i endera partens hand, torde dessutom måhända ofta användas såsom ett vapen till ernående at fördelar på den andra partens bekostnad i nämnda strid och derigenom öka stridens bitterhet och skärpa.

Insigten härom samt om nödvändigheten att ordna arbetsförmedlingen på fullt neutral mark har åstadkommit, att man inom flere europeiska länder, såsom Tyskland, Schweiz m. fl., enligt hvad motionärens redogörelse gifver vid handen, till stor del förlagt arbetsförmedlingen till af kommunerna för sådant ändamål inrättade byråer. Dylika lära sålunda finnas i de större städerna och arbetscentra derstädes och stå vanligen under ledning af en styrelse, utsedd af kommunalstyrelsen eller annan kommunal myndighet och bestående af, förutom ordföranden, ett lika antal arbetsgifvare och arbetare.

Utskottet är också öfvertygadt om att arbetsförmedlingsanstalter, ordnade på ett dylikt sätt och så, att dessa gent emot såväl arbetsgifvare som arbetare intoge en fullt opartisk ställning, skulle blifva till stort gagn inom vårt land. Kommunerna, hvilka med hänsyn till den dem åliggande fattigvården i främsta rummet hafva intresse att förebygga arbetslöshet och dess förderfliga följder, torde därför lämpligast böra taga initiativ till upprättande af dylika arbetsförmedlingsanstalter och, der de funnes vara af behovet påkallade, såsom inom större städer eller större industricentra, för sådant ändamål lemna erforderlig lokal m. m. samt årligt bidrag till dess skötsel.»

I fråga om organisationen af arbetsförmedlingsanstalterna och deras verksamhet anförde utskottet:

»En sådan anstalt borde vidare stå under ledning af en styrelse, bestående af en ordförande samt ett antal ledamöter, hälften arbetsgifvare och hälften arbetare, och utsedd af kommunalstyrelsen, ledamöterna exempelvis bland flere af arbetsgifvare och arbetare föreslagna personer.

Anstalten, som förestodes af en utaf styrelsen vald föreståndare, borde hafva till hufvudsakligt ändamål:

att afgiftsfritt förmedla arbetsanskaffning, dervid anstalten i främsta rummet syntes böra betjena de arbetare, som på platsen egde hemortsrätt,

att öfver sin verksamhet i detta hänseende föra register, innehållande uppgifter öfver de arbetssökande, erbjudna arbetstillfällen och antalet förmedlade platser m. m.,

att genom samverkan med andra anstalter af förevarande slag och i öfrigt inhemta noggrann kännedom om arbetsmarknadens läge och, då den lokala arbetsmarknaden visade öfverflöd på arbetskrafter, bringa detta på lämpligt sätt till allmän kännedom för att derigenom hindra en onödig tillströmning och ett gagnlöst utbud af arbetskraft, särskildt från landsbygden, samt

att till Konungens befallningshafvande inom respektive län insända utdrag ur dessa register, som sedermera borde derstädes samlas och insändas till civildepartementet eller annan central myndighet för att derigenom lemna Kongl. Maj:t en öfverblick öfver arbetsmarknadens läge inom olika delar af landet och tillika ett material till arbetarestatistiken.»

Utskottet yttrade vidare:

»Genom att staten åt dessa arbetsförmedlingsanstalters verksamhet skänkte sin auktoritet och sitt skydd, i det staten i nu antydda afseenden reglementerade deras verksamhet och beredde dem biträde af dess tjänstemän, samt tillika beviljade anstalterna åtskilliga lättnader, t. ex. fribrefsrätt, rätt till fritt begagnande af rikstelefon och äfven möjligen på andra sätt, skulle staten främja och befordra inrättandet af dylika anstalter.

Under ett sådant samarbete mellan stat och dertill villiga kommuners samt representanter för de båda parter, arbetsgifvare och arbetare, som äro närmast intresserade af ordnade arbetsförhållanden, skulle arbetsförmedlingsanstalterna enligt utskottets förmenande blifva en vigtig faktor till hjälp vid arbetslöshetens bekämpande och för en ändamålsenlig användning och placering af å vissa orter eller vissa tider ledig arbetskraft äfvensom till utjemmandet af arbetsgifvarnes och arbetarnes ofta stridiga intressen.

Hvad nu angår de af motionären särskildt omnämnda två kategorier af arbetssökande, nemligen dels uttjenta soldater och värnpligtige och dels frigifna fångar, synes den förra kategorien obetingadt böra komma i åtnjutande af de fördelar, dylika arbetsförmedlingsanstalter erbjuda, utan att för ändamålet särskildt inrättade anstalter böra ifrågakomma.

Beträffande åter frigifna fångar, existera redan inom de olika länen enskilda föreningar med syfte att bereda frigifna arbete och en ordnad verksamhet samt derigenom rädda dylika åt samhället. Omsorgen härom

torde böra såsom hittills öfverlätas åt dessa föreningar, grundade i välgörighetens syfte, och alldeles icke förläggas till ifrågavarande arbetsförmedlingsanstalter.

I sammanhang med nu föreliggande fråga tillåter sig utskottet erinra, hursom med kommunala arbetsförmedlingsanstalter i visst afseende likartade institutioner inom vårt land finnas för ett särskildt yrke, nemligen sjömansyrket i de s. k. sjömanshusen.

Ehuru dessa beträffande verksamhetsområden och ändamål m. m. i mycket skilja sig från de ifrågasatta arbetsförmedlingsanstalterna, påminna sjömanshusen dock derutinnan om de förstnämnda, att frågan om sjömanshusens inrättande är en kommunal fråga samt att kommunerna vid inrättandet af sådana komma i åtnjutande af vissa fördelar från statens sida, att sjömanshusens verksamhet är reglementerad af staten och står under dess kontroll samt att sjömanshusen genom dess ombudsmän bland annat åligger att meddela fartygs redare eller befälhafvare anvisning på tjänst-sökande och att gent emot arbetsgifvarne och arbetstagarne i detta yrke intaga en medlande och en medlares ställning.»

Utskottet vidhåller fortfarande den ståndpunkt, detsamma vid frågans föregående behandling en gång intagit, och finner i den nedgång i industri och företagsamheten, som på många håll förmärkes i vårt land samt deraf härflytande arbetslöshet och öfverflöd på arbetskrafter, än ytterligare talande skäl för att taga frågan om arbetslösheten och sättet för dess afhjelpande i allvarligt öfvervägande.

Då man i praktiskt anordnade, på kommuns initiativ inrättade opartiska arbetsförmedlingsanstalter, såsom erfarenheten från andra länder synes visa, har ett medel att om ej undanrödja arbetslöshet åtminstone i nämnvärd grad minska densamma, anser utskottet, att detta medel ej heller bör här i landet lemnas oförsökt. *Under flitig samverkan med hvarandra och vederbörande statsmyndigheter samt under kontroll från det allmännas sida skulle dylika anstalter enligt utskottets åsigt kunna motverka inströmningen af arbetskrafter från landet till städerna och redan öfverfyllda arbetsställen, leda den å en ort öfverflödiga arbetskraften till en annan ort, der användning för densamma kunde finnas, samt återföra till landet en del af den lediga arbetskraften i staden.*

Att det bör ligga i statens intresse att medverka till ett sådant mål, torde ej kunna bestridas. Äfven om denna statens medverkan skulle, såsom utskottet anser, inskränka sig till att lemna arbetsförmedlingsanstalterna de här ofvan angifna lättnader, såsom fribrefsrätt, fri telefon, samt genom sina tjänstemän befordra dessa anstalters samarbete genom hop-

förandet och spridandet till allmänhetens kännedom af anstalternas uppgifter öfver arbetssökande och erbjudna arbetstillfällen m. m., håller utskottet före, att det hägn, staten sålunda beredde arbetsförmedlingsanstalterna, och den väg för samarbete, som derigenom öppnades för dessa, skulle uppmuntra vederbörande kommuner till införandet af dylika anstalter, der sådana visade sig vara af behovet påkallade. Rörande organisationen och verksamhetsområdet m. m. för dessa anstalter hänvisar utskottet till hvad utskottet i sitt föregående utlåtande yttrat samt vill nu endast tillägga, att utskottet ingalunda ansett, att man bör göra arbetsförmedlingsanstalterna till rena kommunala anstalter, utan endast velat i deras inrättande på kommunernas initiativ samt under deras kontroll och medverkan se en garanti för att arbetsförmedlingen måtte ske opartiskt och utan några betungande kostnader för de arbetssökande.

Med anledning af hvad sålunda utskottet anfört, får utskottet alltså vördsamt hemställa,

att Andra Kammararen ville för sin del besluta, det Riksdagen måtte i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, att Kongl. Maj:t täcktes låta utreda, huruvida och i hvad mån staten må anses böra befordra inrättandet af kommunala eller under kommunens kontroll och ledning stående opartiska arbetsförmedlingsanstalter samt främja deras verksamhet, samt derefter för Riksdagen framlägga det förslag, som af utredningen kan för-anledas.»